Дзвони Лемківщини

№1 (22)
січень-лютий 1999 р.

Реєстраційне свідоцтво ТР №145
Газета заснована у квітні 1994 року

ЧАСОПИС КРАЙОВОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА» В УКРАЇНІ

Христос ся рождає! Славімо його!

ТАК СВЯТКУВАЛИ НА ЛЕМКІВЩИНІ:

РІЗДВО

Підготовка до Різдвяних Свят починалася заздалегідь. Вже під кінець літа ставили на відгодівлю підсвинки, щоб викормити і заколоти перед святами, забезпечити себе і гостей «сьвіжиною». Шість тижнів перед Різдвом постили: не їли м'яса в понеділок, середу і п'ятницю. Споживали картоплю-«компері», квашені огірки, капусту та олію. Рідше живилися молоком і сиром.

Різдво святкували три дні, які за старим стилем припадали на 7, 8 і 9 січня. Переддень свята - Велия (6 січня) вважався будним днем і був найбільше завантажений працею. Лемки твердо дотримувалися настанов церкви, що в свято треба святкувати, а в будні - працювати. До Святої Вечері старші

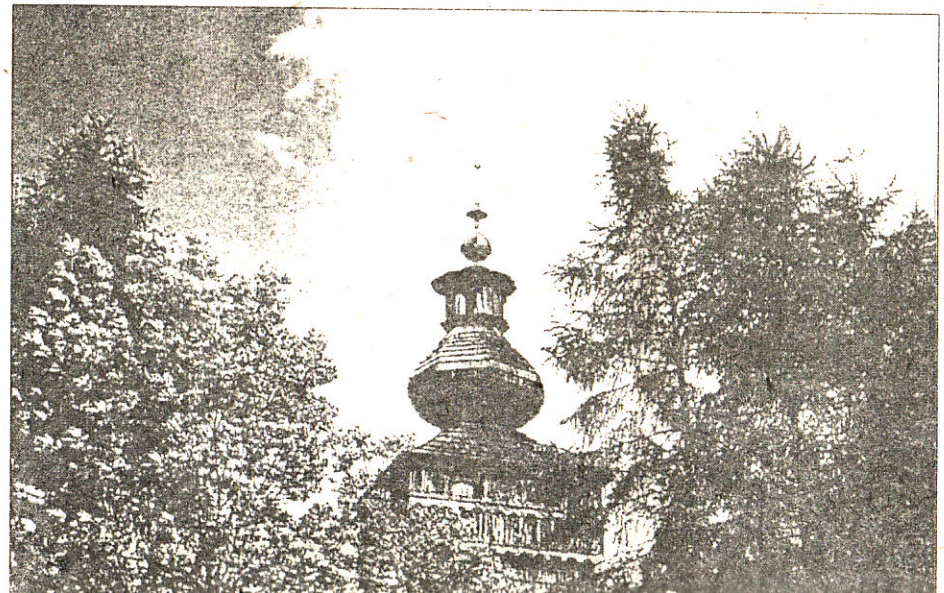

Перед Йорданом була так звана «голодна кутя». Знову весь день не їли скоромного, а старі люди - аж до свяченої води. Газдиня готувала вечерю, батько з синами порядкували на обійсті. Під вечір приносили свячену воду і кропили нею хату.

Після заходу сонця стіл застеляли обрусом, клали сіно. На обрусі ставили тарілку з проскурою і часником. У хліб встромляли запалену свічку. Далі милися, переодягалися в чистий одяг і сідали за стіл. Тоді приступали до вечері, на якій знову старалися мати 12 страв. По вечері гуртом щедрували. Щедраки-співаки з колядами ходили до самого ранку.

Вранці у церкві починалася Йорданська Служба Божа, на яку приходило все село. Після Служби процесія з хоругвами, образами і запаленими свічками виходила на річку. Стояв там вирізаний

завантажений працею. Лемки твердо дотримувалися настанов церкви, що в свято треба святкувати, а в будні - працювати. До Святої Вечері старші нічого не їли. Смерком родина йшла вмиватися в потоці, «жеби здравим бити, як вода». Перед вечерею годували худобу: вона діставала ліпше, як звичайно, сіно, конюшину-«конич», по куснику хліба з сіллю і часником. Кормили худобу по черзі за віком, від корови до теляти. Верталися з оберемком соломи, яку розтрушували по хаті, розкладали на лавки, під обрус на столі і під стіл. Клали під стіл сокиру, леміш, інше залізне знаряддя. На обрус ставили горня із зерном і встромляли туди свічку. На покутті ставили дідух-сніп з вівса.

До Святої Вечері можна було приступати, як зійшла перша зірка - Віфлеємська. Тоді родина разом клякала і казала «Отче наш». Господар ділив хліб, кожному разом з часником і сіллю. Потім їли 12 страв (бо було 12 апостолів): борщ з грибами, вівсяна киселиця, риба, голубці, вареники з картоплею і капустою, медівник, компот з сушені. Лемки давніше куті не готовили, бо пшениця тут не родила. Варили натомість пенцак з ячменю.

Всі їли з однієї миски. Для відсутніх членів сім'ї і померлих клали на стіл запасну ложку. Страви відкладали в окремий горщик, що стояв на покутті. Стіл залишали на ніч неприбраним - для голодних душ. Вечеря закінчувалась спільним Отченашем.

По деяких селах на Велию скликали рідню. Повечерявши в одній хаті, переходили гуртом в іншу.

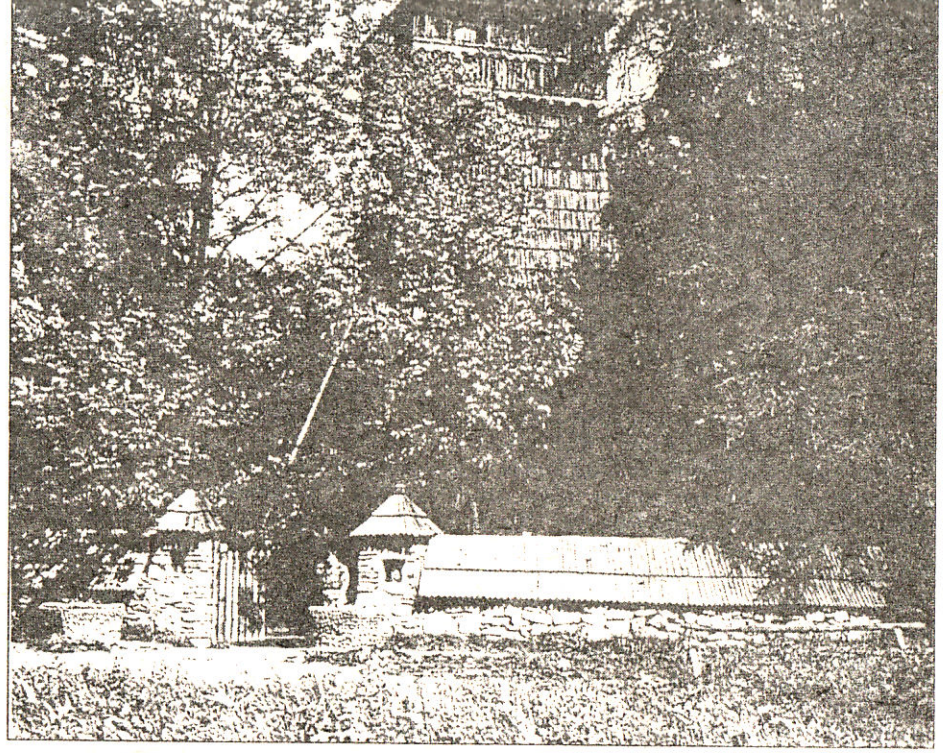

Церква святого апостола Якова в Поворознику. 1612 р. Найдавніший храм Західної Лемківщини

У перший день свят вставали зарання, кидали в мидницю дрібні гроші і вмивалися ними. Снідали рештками пісної вечері. Крім церкви, першого дня ніхто нікуди не йшов. У гості починали ходити після Богослуження на другий день.

Невід'ємною часткою Різдва були колядники- «зьвіздаре». Кожна група хлопців ходила по селі зі звіздою і колядувала під вікнами. Більші групи робили Вертеп у формі церкви - т.зв. «шопку». Найдавніші коляди збереглися саме на Лемківщині. Далі йшли будні, але до Нового року тяжко не працювали.

НОВИЙ РІК

Новорічне свято, 14 січня, було відпочинком після багатого звичаями Різдва. Напередодні, 13 січня не пряли, не шили й не рубали сокирою. Вечір звався «щедрим». Щедраки посипали пороги зерном. Щедрівки звичайно закінчувалися побажаннями - вінчуваннями.

ЙОРДАН

Третій празник також звали Водохрестям або Богоявленням. Його святкували два дні - 18-19 січня. Водохрестяна Служба Божа, на яку приходило все село. Після Служби процесія з хоругвами, образами і запаленими свічками виходила на річку. Стояв там вирізаний з льоду хрест, замаєний смерековим гіллям. Після молебеня священик святив воду, вкладаючи туди хрест. Люди набирали води додому, знову кропили нею хижі, худобу. Бувало, що й люди купалися на Йордан в річці.

Після Водохрищ починалися м'ясниці, а з ними - весілля і забави, з музикою і танцями.

(Подано за збірником:Лемківщина. Земля-Люди-Історія-Культура. Т.II. - Нью-Йорк-Париж-Сидней-Торонто, 1988.- С.102-116.)

ВІТАЄМО!

24 лютого надійшла ювілейна дата в житті п. Марії КУЛИКОВСЬКОЇ - голови Теребовлянського районного товариства, члена правління обласного товариства «Лемківщина», завідуючої дитячою бібліотекою у Теребовлі.

З цієї нагоди щиро вітаємо Ювілярку і зичимо їй щастя, здоров'я, благополуччя і натхнення на многії і благії літа!

Правління обласного товариства «Лемківщина», редколегія часопису «Дзвони Лемківщини».

ХРОНІКА ПОДІЙ ЗА 1998 РІК

Івано-Франківськ

22 березня. В Івано-Франківську відбулися звітно-виборні збори обласного товариства «Лемківщина». Обговорено проблеми, пов`язані з виселенням 1944-46 і 1951 рр., досягнення товариства, плани на майбутнє. Обрано новий склад правління з 11 осіб. Головою товариства в 4-й раз обраний доц. Степан Криницький, лемко з Криниці.

31 травня У музеї історії міста Коломиї відкрито тематичну виставку «Незабутня Лемківщина». Організатор експозиції Ольга Кратюк.

14 червня. Народна хорова капела «Бескид» обласного товариства «Лемківщина» виступила з концертом в с.Тарновиця Пільна Тисменицького району. Переважна більшість жителів села є вихідцями з Лемківщини і Надсяння.

9 серпня. В м.Рожнятині земляцтво переселенців з Польщі, спільно з товариством «Бойківщина», провели фестини і святковий концерт.

20 вересня. Місто Галич урочисто відзначило 1100-ліття від часу свого заснування. На святковому вічі виступав Президент України Леонід Кучма. Голова товариства «Лемківщина» Степан Криницький вручив Президентові лист-звернення переселенців.

4 жовтня. Обласне товариство при сприянні райдержадміністрації провело в Калуші пісенне свято. Його учасником були художні колективи з Калуша, Долини, Маринополя, Надвірної, Івано-Франківська.

15 листопада. У Калуші в Палаці культури «Мінерал» відбувся вечір, присвячений 80- річчю утворення ЗУНРу та Визвольних Змагань. З доповіддю виступив історик Іван Красовський зі Львова. Переселенців з Лемківщини і Надсяння привітав перший заступник міського голови І.Кучма. Виступали художні колективи «Студенка», «Доленька», «Терки».

13 грудня. В Народному домі «Просвіта» (Івано-Франківськ) відбулася конференція «ЗУНР і Лемківщина», присвячена 80-літтю Східно-Лемківської (Команецької) Республіки. художні колективи з Борислава, Самбора, Львова. Співали народні артисти України Марія Байко і Володимир Ігнатенко. Концертну програму завершила оновлена народна хорова капела «ЛЕМКОВИНА» під диригентурою Романа Стефанка.

29 листопада. У Палаці Товариства охорони пам`яток історії та культури (вул. Коперника, 40-а) відбулися установчі збори, на яких створене Об`єднання товариств виселених українців. Присутні 54 представники зі Львова, Івано-Франківська, Тернополя, Луцька. Головою ОТВУ обраний Володимир Середа (Львів, «Надсяння»).

Тернопіль

15 березня. В актовому залі тресту «Зелене господарство» - звітно-виборна конференція обласного товариства «Лемківщина». Обрано правління з дев`яти і контрольно-ревізійну комісію з трьох осіб. Головою обрано Ігоря Дуду - директора обласного художнього музею, заступниками - Олександра Венгриновича і Ярославу Бережнюк. У конференції взяли участь і виступили народні депутати України Іван Драч і Лесь Танюк.

28 травня. Засідання координаційної ради товариств «Лемківщина», «Надсяння», «Холмщина», «Любачівщина». На порядку денному: 1.Перспектива об`єднання товариств депортованих українців з Польщі. 2. Проведення фестивалю лемківської культури в Тернополі.

7 червня. VII-ий обласний фестиваль лемківської культури в Тернополі (зал обласної філармонії). У фестивалі взяли участь художні колективи з Бережан, Теребовлі, Чорткова, Копичинець, Тернополя. Виступили: народна артистка України проф. Марія Байко, естрадний співак Ігор Вовчак, фольклорний ансамбль «Вертеп» з педуніверситету. Вступне слово виголосив Ігор Дуда. Головний режисер фестивалю - заслужений працівник культури України Володимир Верней.

14 червня. У «Лемківській світлиці» - засідання колегії лемківських товариств в Україні. Присутній - голова СФУЛО Теодозій Старак. Від Львова - Михайло Шпак, Марія Байко, Василь Хомик, Ілля Чулик, від Івано-Франківська - Степан Криницький, Олександр Копистянський, від Тернополя - Ігор Дуда, Олександр Венгринович, Ярослава

...Славний своїми ділами

(Кардинал Сильвестр Сембратович)

Минуло 100 років від часу смерті митрополита Галицького, кардинала Сильвестра Сембратовича (1836-1898) - уродженця с. Лошниця на Лемківщині. Ім`я цього великого церковного діяча славне своїми ділами, але малознане нинішнім поколінням. Він продовжив боротьбу за тверезість, спричинився до реформи чернечого чину оо. Василіян, створення згромадження сестер-служебниць, сприяв народовецькому рухові. Найважливішою подією його митрополитства був Львівський Синод 1891 року. За свою історію, зауважимо, українська церква мала всього п`ять кардиналів.

Міське суспільно-культурне товариство «Лемківщина» спільно з Тернопільською вищою духовною семінарією 1 листопада 1998 р. провели в Палаці культури «Текстильник» наукову конференцію. З рефератами виступили: проректор отець Михаїл, семінаристи - брати Сергій, Іван і Віталій, сестра Стефанія, професор педагогічного університету Йосип Свинко. Усні відчити межували з виступами 20-особового хору семінарії, який виконав українські духовні та патріотичні пісні. Слова подяки організаторам академії від імені лемківської громади виголосив говіркою отець-митрат Анатолій з Монастириська.

Христина Мороко-Довгалюк,
м. Тернопіль.

хреста на цвинтарі. Відбулася Служба Божа і молебень. Виступали Дмитро Шимончик (Микулинці). Ярослава Бережнюк (Тернопіль).

11 жовтня. У Будинку культури залізничників - наукова конференція «Доля

Лемківський Йордан -99

У Палаці культури «Текстильник» 19

13 грудня. В Народному домі «Просвіта» (Івано-Франківськ) відбулася конференція «ЗУНР і Лемківщина», присвячена 80-літтю Східно-Лемківської (Команецької) Республіки.

Львів

5 квітня. В осідку обласного товариства (пл.Ринок,17) проводилося засідання колегії. Були присутні: від Львова - Михайло Шпак, Марія Байко, Василь Хомик, Ілля Чулик, Володимир Ардан, від Тернополя - Ігор Дуда, Олександр Венгринович, від Івано-Франківська - Степан Криницький, Олександр Копистянський, від Києва - Микола Горбаль. Присутній голова Світової Федерації Українських Лемківських Організацій (СФУЛО) Теодозій Старак. Обговорювалися такі питання: 1. Організація товариств «Лемківщина» в інших областях України. 2. Облік переселенців 1944-46, 1951 рр. 3.Створення Координаційної ради товариств депортованих українців. 4.Підвищення ролі Президії СФУЛО в Україні. 5.Видання газети «Дзвони Лемківщини» 6. «Лемківська Ватра» в Ждині (Польща).

18 жовтня. В приміщенні академії ветеринарної медицини (вул.Пекарська, 50) проводилося святочне зібрання на відзначення 10-річчя товариства «Лемківщина». З доповіддю виступив голова обласного товариства Михайло Шпак, зі співдоповідями - колишні голови Петро Когут, проф.Орест Чабан, проф. Іван Щерба. Вітання виголосили акад. Микола Мушинка (Словаччина), Олег Володимир Іванусів (Канада), а також представники облдержадміністрації, РУХу, товариств «Гуцульщина», «Бойківщина», «Холмщина». «Надсяння», «Любачівщина», братства ОУН-УПА. Голови обласних товариств «Лемківщина» Степан Криницький (Івано-Франківськ) та Ігор Дуда (Тернопіль) звернули увагу на актуальні проблеми і перспективи роботи. Від імені Фундації Досліджень Лемківщини говорив Іван Красовський. Питанням українсько-польських відносин присвятив свій виступ голова СФУЛО Теодозій Старак. Великій групі лемківських активістів було вручено Почесні грамоти СФУЛО і Львівського товариства. Учасники зібрання прийняли звернення до Президента України. Після засідання відбувся великий 5-ти годинний концерт, в якому взяли участь Старак. Від Львова - Михайло Шпак, Марія Байко, Василь Хомик, Ілля Чулик, від Івано-Франківська - Степан Криницький, Олександр Копистянський, від Тернополя - Ігор Дуда, Олександр Венгринович, Ярослава Бережнюк. На порядку денному:

1. Організація поїздки на «Ватру-98» у Ждиню (Польща). 2..Робота Президії СФУЛО на сучасному етапі. 3.Видавнича діяльність і випуск газети «Дзвони Лемківщини». 4.Взаємозв`язки з Фундацією Досліджень Лемківщини та іншими організаціями.

5 липня. В с. Підгайчики Теребовлянського району проведено День пам`яті про депортацію лемків. У рамках заходів відкрито пам`ятний хрест, у Народному домі відбувся великий концерт. Заходи підготував сільський осередок (голова Єва Сушко). Серед гостей були присутні голови районного та обласного товариств «Лемківщина» - Марія Кулаковська та Ігор Дуда.

6 липня. Традиційна «Лемківська собітка» в с.Петрики під Тернополем, яку організувала Іванна Гуцал.

15 липня. 30-ти хвилинна передача по обласному радіомовленню про фестиваль лемківської культури в Тернополі. Підготував журналіст Володимир Клюйко.

18-19 липня. Всеукраїнська проща в Зарваниці (Теребовлянський район) В ній взяли участь 24 члени Тернопільського міського товариства «Лемківщина» (голова Ярослава Бережнюк).

9 серпня. Службу Божу для лемків провів отець-митрат Анатолій в церкві Матері Божої Неустанної Помочі. Відтак відправи проводяться щомісяця.

Установчі збори осередку товариства «Лемківщина» в с.Гутисько Бережанського р-ну. Головою обрано різьбяра Ігоря Михайлишина. На зібранні були присутні голови районного та обласного товариств - Марія Канюк та Ігор Дуда.

28 серпня. В празник Успіння Пресв. Богородиці у Копичинцях відкрито капличку і пам`ятний хрест про депортацію лемків: «Цне мі ся за тобом, мій лемківський краю...» Фундаторка - народна цілителька Марія Щетина, родом із Богуші, п-т Новий Санч. Посвячення проводив о.Любомир. Виступали Іван Пласконь (Копичинці), Ігор Дуда (Тернопіль), Марія Бурдяк (Чортків).

4 жовтня. У Микулинцях проводилася річниця встановлення пам`ятного знаку-хреста на цвинтарі. Відбулася Служба Божа і молебень. Виступали Дмитро Шимончик (Микулинці). Ярослава Бережнюк (Тернопіль).

11 жовтня. У Будинку культури залізничників - наукова конференція «Доля депортованих українців зі своїх етнічних земель Польщі в УРСР та їх життя в сучасній Україні», підготовлена обласними товариствами «Лемківщина», «Любачівщина», «Надсяння», «Холмщина». Виступили проф. д-р. Валентина Борисенко (Київ), науковці тернопільських вузів доц. Мирослав Ханас, проф. Йосип Свинко, аспірант Володимир Кіцак. Конференцію вів Євген Контролевич, голова «Холмщини».

1 листопада. У Палаці культури «Текстильник» відбулася наукова конференція до 100-річчя смерті кардинала Сильвестра Сембратовича (1836-1898). Організатори: міське товариство «Лемківщина» і Тернопільська вища духовна семінарія.

8, 19 листопада. Спільне засідання правлінь обласного і міського товариств у «Лемківській світлиці». На порядку денному: 1.Обговорення Звернення ініціативної групи по створенню Об`єднання товариств виселених українців «Закерзоння». 2. Спорудження пам`ятного знаку в Тернополі. 3. Закінчення музею «Лемківщина».

22 листопада. У с.Підгороднє під Тернополем проведено установчі збори і створено осередок товариства «Лемківщина» (голова Марія Телех). З Тернополя були присутні: Ігор Дуда, Володимир Верней, Іван Мердак. У концерті взяли участь 12-особовий лемківський хор і дитяча група.

13 грудня. У «Лемківській світлиці» - спільне засідання правлінь обласного і міського товариств «Лемківщина». На порядку денному: 1.»Лемківський Йордан - 99».2. Інформація про установчі збори ОТВУ у Львові.

27 грудня. В актовому залі тресту «Зелене господарство» - збори міського товариства «Лемківщина». На порядку денному: 1. Письменникові Дмитрові Бедзику - 100. Доп. Володимир Ступінський. 2.Диригентові Миколі Вороняку - 75. Доп. Володимир Верней. 3. Організація «Лемківського Йордану - 99». Доп. Ярослава Бережнюк. 4 Інформація про поточні питання. Доп.Ігор Дуда.

Лемківський Йордан -99

У Палаці культури «Текстильник» 19 січня ц.р. відбулося традиційне свято - «Лемківський Йордан». На ньому були присутні близько 400 краян. Крім тернополян, тут зібралися численні гості з області - Бережани, Борщів, Збараж, Копичинці, Микулинці, Монастириськ, Підволочиськ, Теребовля, Чортків, сіл Підзамочок і Підгороднє.

Свято розпочали «маланкою» семінаристи Тернопільської вищої духовної семінарії ім. Й.Сліпого в присутності ректора отця-митрата Василія. З-поміж духовних осіб на вечорі були також отець-митрат Анатолій з Монастириська та отець-ігумен Василій - настоятель церкви Непорочного Зачаття Пресв. Діви Марії.

Учасників зібрання вітали перший заступник міського голови Іван Панцьо, який зазначив, що походить з лемківської родини, голова товариства «Надсяння» проф. Йосип Свинко.

Лемківською говіркою привітав краян голова обласного товариства «Лемківщина» Ігор Дуда.

Театралізоване дійство представив «Лемківський вертеп» (керівник Анна Воробель), в якому сивоголові переселенці брали участь поряд з внуками і правнуками. Виступали художні колективи з Бережан, приміського села Підгороднє, Чорткова, окремі виконавці - Ярослава Мазурак з Бережан і Фросина Вербицька з Ягільниці.

Майже 6-ти годинна зустріч сприяла єднанню раніше розрізнених людей. Не обійшлося без рідних лемківських пісень і гуморесок. Танцювали під мелодії «живої» троїстої музики (керівник Юрій Божик). Організатором і ведучою забави була невтомна Ярослава Бережнюк, голова міського товариства «Лемківщина».

Ярослав Ковальчик,
м.Тернопіль

ВАТРА палала без долинян...

Один з найкращих куточків на землі - ЛЕМКІВЩИНА! Вона охоплює райони, що сплетені у віночок чудових Карпато-Бескидських гір. Це край вічнозелених лісів, кришталево-чистих потічків і річок, цілющих джерел, срібних водоспадів. Його мудрі, працьовиті і вперті люди перебороли всі поневіряння і вижили.

24-26 липня 1998 р. в Ждині відбулася 16-та «Лемківська Ватра», на яку приїхали понад 30 художніх колективів з Польщі, Словаччини, Югославії, Хорватії. Мало було колективів з України. Тут, як завжди, проходили традиційні концерти, спортивні змагання, танцювальні забави, конкурс на найгарнішу лемкиню, звучали лемківські гуморески.

На жаль, на цьому фестивалі не було лемків з Долинщини. І то не вперше. Вже три роки вони не можуть зібратися, щоб поїхати на лемківське свято. То не можуть знайти спонсора, щоб дав автобуса, то неспроможні виробити закордонні паспорти. А все тому, що немає згоди. Прості члени товариства в тому не винні, що хтось рветься до керівництва. Вони хочуть побачити батьківські гнізда і відвідати могили рідних. Людям обридли чвари.

«Лемківська Ватра» - це триденне свято лемків-русинів-українців, порозкиданих по цілому світу, які прагнуть зустрітися з рідною землею. Під час «Ватри» представляють свою культуру різні народності. Лемківщина повинна зберігати свої одвічні традиції і, водночас, бути гостинною до сусідів - така думка організаторів.

Сподіваюся, що учасники художньої самодіяльності прикрасять наступну «Лемківську Ватру - 99».

Семен Шевчик
з Криниці
(м. Долина).

Незабутня Лемківщина

Члени секції «Лемківщина» Коломийського об'єднання товариства «Відродження» 31 травня 1998 р., в Музеї історії міста Коломиї відкрили тематичну виставку матеріалів з історії та етнографії переселенців під назвою «Незабутня Лемківщина». З допомогою працівників музею були зібрані документи, фотографії родин і місцевостей, визначних людей Лемківщини, одяг та побутові речі. Організатором експозиції була

Василь Мадзелян.
«Ватра». Гравюра.

Світлина через 10 років

Лемківський вертеп-«Пастирка» в с. Жнибороди Бучацького району на Тернопільщині. 8 січня 1989 р.

Подорожні шкіци з літа 1998 року

РАДІСТЬ БЕЗМЕЖНА І СУМНА

Збилася моя мрія... Іхаме як і влони автом од Санча, Горлиць, Криниці до Коросна, а дале внет керуєме на полудневий схід, до гір.

Підїжджаме ближче, смотримеся і серце ся стискат - таки знайоми назвиска: Сянок, Лісько, Балигород, Тісна, Терка і моє Райське. Проминули сотні кільометрів і тилько де-не-де видно межі. Нас розділят пів-віку, а они бануют, до гнеска чекают і визерают свого господаря. Єдини сьвідки страшного минулого.

За яки гріхи люде били вигнани одсаль? Они так щиро любили свою землю, обробляли єй тяжко, лем шанували, поливали потом і слезми. Можна зрунтувати вшитко на сьвіті, але пам'ят людску стерти не мож.

Нихто не оре, не сіє, не косит. Поля заросли буряном, тернином і вільшином. Зруби і кічери вкрити гуцавином - лісами. Познати рідний край тяжко. З тугом і розпачом призерався я на наши вкрадени гори.

МУДРА ДУМКА

Писательом можеш ти не бити. Лем мусиш мати добре серце, щиру душу,

«Незабутня Лемківщина». З допомогою працівників музею були зібрані документи, фотографії родин і місцевостей, визначних людей Лемківщини, одяг та побутові речі. Організатором експозиції була працівник музею «Покуття» Ольга Кратюк, родом із Лемківщини.

Люди почали сходитись в музей після Богослужіння в церквах. На відкритті був владика Коломийсько-Чернівецької єпархії Павло Василик, переселенець з Польщі, в'язень сталінського ГУЛАГу. Вступне слово виголосив директор музею Михайло Арсак. Владика дав високу оцінку виставці, поблагословив і окропив її. Ольга Кратюк провела першу екскурсію.

В експозиції представлені матеріали Всеукраїнських і Всесвітніх конгресів лемків, тексти угод між урядом УРСР і Польським Комітетом Національного Визволення, про сумнозвісну операцію «Вісла». Значне місце займають документальні фото і репродукції творів видатного маляра-самоука Никифора Дровняка, різьбярів Степана Кищака, Михайла Орисика, Андрія Сухорського, скульптора Василя Одрехівського зі Львова, книги історика-лемкознавця Івана Красовського, література про діяльність УПА на Лемківщині.

Присутні оглянули світлини з «Ватри-98», в якій брали участь представники Коломийського товариства, колекцію лемківських писанок, зразки жіночого одягу. На виставці поміщено евакуаційний лист родини Грегів, фото церкви села Рихвальд. Експозиція розповідає також про поїздку ансамблю пісні і танцю «Прикарпаття» заводу «Коломия-сільмаш» 1992 року в Польщу.

Щира розмова довго велася біля експонатів виставки. Люди згадували про страшні події, які відбувалися на прадідівських землях Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшшя.

Степан Грега
з Рихвальда, п-т Горлиці.
(м. Коломия).

Василь Мадзелян.
«Ватра». Гравюра.

ОД БРОДУ ДО БРОДУ
(Балада)

Од броду до броду шло дівча по воду.
Як надишла фаля, тай трутила в воду.

А там три козаки коні напували
І о тій дівчині собі розмовляли.

Єден козак каже: - Рибка в воді грає.
Другий козак каже: - Дівчина втопляє.

Третій козак каже: - Ходме ратувати,
Молодій дівчині тяжко помирати.

- Ратуй мя, Козаче, ратуй мя молоду,
Як мя виратуєш, дам ти нагороду.

Од вітця ридного - коня вороного,
Од неньки ридненької - полотна білого.

- Нагороди твойой не хочу я брати,
Тилько хочу тебе за жіночку взяти.

- А як би-м я мала твойом жінком бити,
Воліла-м би я ся в Дунаю втопити.

Плине дівча, плине, плине дівка ладна,
А за нею плине хусточка єдвабна.

Плине дівча, плине, плине ой хороша,
А за нею плине єй жовтая коса.

Записала Аделя Ванів
із с. Босько, п-т Сянік.

Зруби і кічери вкрити гуцавином - лісами. Познати рідний край тяжко. З тугом і розпачом призерався я на наши вкрадени гори.

МУДРА ДУМКА

Писательом можеш ти не бити. Лем мусиш мати добре серце, щиру душу, тверду руку і вперту лемківську натуру.

ПІШЕ

Стрілися два лемки в Горлицях на ярмаку і єден другого ся зьвідує:
- Куме, ви піше?
- Та піше. А ви, куме?
- Тіж піше.
Поляк підслухав тоту бесіду і повідат: «Таки два дзяди, а обидва пишут».

12 ЯБЛОК

- Як поділити дванадцет яблок на тринадцет осіб?
- Треба ябка порізати, зварити ябчанку і розлити в тринадцет горняток.

НІМИ РИБИ

- Чом риби не бесідуют і не сьпівают?
- Я бим ся посмотрив на тя як бис мав наляту повну ґамбу води. Єдного слова бис не повів.

Іван Мердак
з Райського, п-т Лісько.
(м. Тернопіль).

Нам пишуть

Шановна редакціє!

Я дізналась, що на Тернопільщині виходить газета «Дзвони Лемківщини». І навіть діє якась організація лемків, показують по телебаченні наші мальовничі Карпати.

Я народилася на Лемківщині в 1934 році. В 45-му нас було вивезено на Україну. Там залишилися поховані мої дідусі і бабусі. Я дуже хотіла б побачити той край, де ми жили, що там взагалі діється. Кажуть, що була така телепередача, але я її не бачила. Мені дуже шкода.

Нас, лемків старшого покоління, дуже мало. Ми вже люди похилого віку і тому на щось інше не надіємося ні фізично, ні матеріально. Тому я просила б, аби мені відповіли: коли можна побачити таку передачу і отримати цю газету. Будемо дуже вдячні - всі лемки, які тут живуть, вихідці з Сяніцького повіту, почта Риманів, села Рудавка, Тернавка, Тамри, Вислочок, Пулави та інших. І ще може маєте карту нашого краю. Заранння я буду Вам вдячна. Прошу відповісти, якщо Вам не трудно.

У нас в селі була родина Білас. Чи не знаєте, де вони замешкали? Вибачте, що турбую.

З повагою - ***Ганна Іванівна Волошинович*** і ***Євген Дмитрович Бенч***.
Наша адреса: 329164, с. Бузька Ново-Одеського району Миколаївської обл.

Лемківські приповідки (2)

Баба з воза - коням легше.
Без муки - неє науки.
Бортакови - море по коліна.
«Вера Боже» - не поможе.
Вперлася - як коза на леді.
Всяди добрі, а дома - найліпше.
В тихім болоті - дябли ся водят.
Гріх іде з ґамби, а не в ґамбу.
Де м'ягко стелят - там твердо спати.
Де ся двох бют - треті користат.
Добри звичай - не позичай.
Забила кура як циплятком била.
З ким ся знаєш - таким ся стаєш.
Знай, де казати, а де змовчати.
Ищи ся тот не вродив, жеби каждому вгодив.
Кін ма штири ноги - і тот ся шпортат.
Котри кін тягне - того і поганяют.
Ліпше мати мудрого ворога, ниж дурного приятеля.
Людском кривдом ся не збагатієш.
Не будеш слухав вітця-матери - послухаш псьой скори.
Не дай, Боже, з дзяда - пан.
Не откладай на заран того, што мож зробити гнеска.
Не рий ями для никого, бо сам до неї можеш впасти.
Николи ся не стидай спитати про то, чого не знаш.
Нихто вченим ся не вродив.
От прибутку голова не болит.
Під чужом стріхом - з голодним бріхом.
Пришла коза до воза.
Робит - як мокре горит.
Сім раз одмір, а раз одріж.
Скупи - два рази тратит.
Слово як пташок - вилетит, не зімаш.
Смотрит - як баран на нови ворота.
Стари кін борозди не зопсує.
Ту мя болит, ту мя коле, ту мя не рушайте.
Хто не зна зробити головом - робит руками.
Хто рано встає - тому Бог дає.
Хто ся не хце вчити - буде бикам хвости крутити.
Хто тяжко оре, тому легко родит.
Што з воза впало - то пропало.
Што мож пану - то не мож Івану.
Што не вартат хвалити - того не ґань.
Што перейшло - юж ся не верне.
Як голова дурна - ноги роблят.
Яке їхало - таке здибало.
Як ся не наїв, то ся не налижеш.

Запам'ятав і записав від своїх батьків Ігор Дуда з Ганчови, п-т Горлиці.

«Лемківський Йордан»

Тернопіль, Палац культури «Текстильник»

Ігор Вовчак з Тернополя виконує лемківські пісні

Фросина Вербицька з с. Ягольниці Чортківського р-ну. Соло на губній гармонії. З мікрофоном - Іван Лапичак

Від редакції

Протягом минулого року вийшло лише одне число газети.

Зважаючи на скрутну фінансову ситуацію, в якій опинилися «Дзвони Лемківщини», стоячи перед загрозою припинення виходу єдиного лемківського часопису в Україні і користуючись порадою читачів, редакційна колегія просить всіх краян - шанувальників рідного слова подати **ПОЖЕРТВИ** на розрахунковий рахунок Тернопільського обласного товариства «Лемківщина»:

Ідент. код 21157906
Р/р 260053001150
в АКБ «Укрсоцбанк»

обласного товариства «Лемківщина»:

Ідент. код 21157906
Р/р 260053001150
в АКБ «Укрсоцбанк»
МФО 338017

З позначкою: Цільовий внесок на газету «Дзвони Лемківщини».
Спільними зусиллями запевнимо регулярний вихід газети.

КРОСВОРД

«Чи знаєте Ви Лемківщину?»

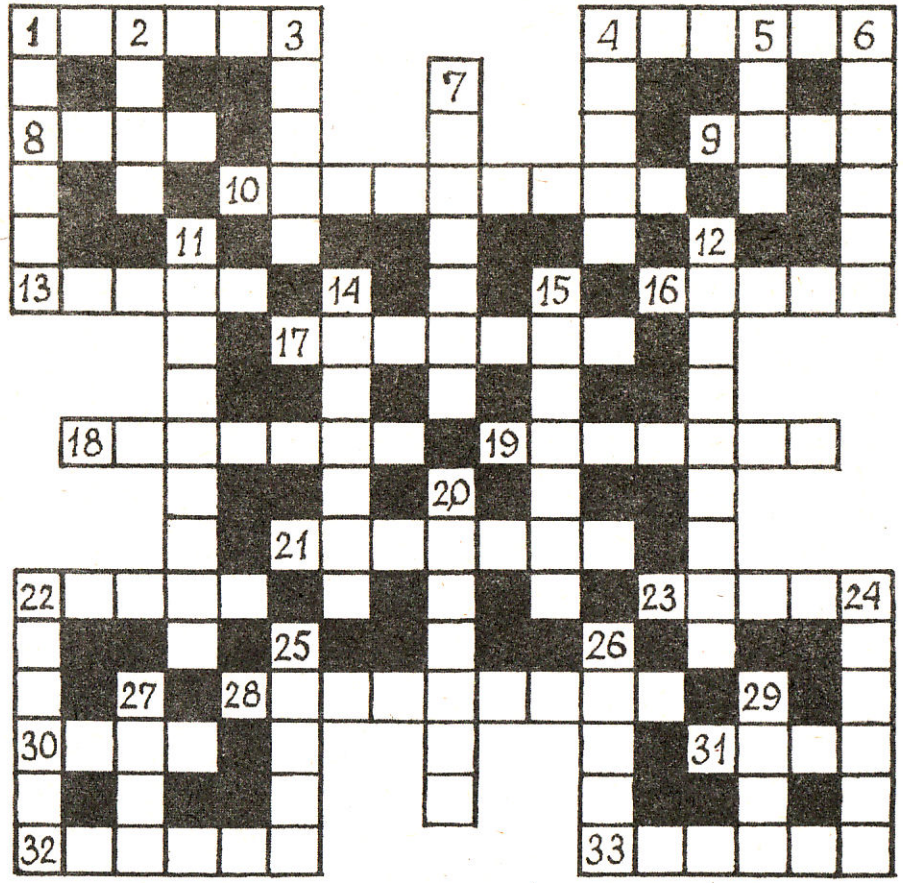

По горизонталі:

1. Ріка у Західній Лемківщині.
4. Секретар управи Організації Оборони Лемків у Польщі.
8. Частина кінської упряжі.
9. Кровопивець.
10. Село, в якому народився єпископ Адам (О. Дубець).
13. Чоловічий танець горян.
16. Ватажок бескидських збійників.
17. Маляр-самоук з Криниці.
18. Покровитель наук і мистецтв.
19. Голова Асоціації лемків-українців у Словаччині.
21. Відомий поет з Лемківщини.
22. Мистець, який перший оцінив талант Никифора.
23. Село, в якому помер Никифор.
28. Лемківський хоровий колектив.
30. Риб'ячий жир.
31. Повітове (тепер воєводське) місто на Лемківщині.
32. Місто на Лемківщині.
33. Військовий чин УПА.

По вертикалі:

1. Галявина серед лісу.
2. Домашня тварина.
3. Місто на Лемківщині.
4. Настільна гра.
5. Ріка на Лемківщині.
6. Невеликі збори.
7. Людина, яка живе в горах.
11. Лемко, який започаткував еміграцію в Америку.
12. Столиця США.
14. Приміщення, де виробляють ремінну збрую.
15. Військове звання.
20. Осіннє релігійне свято.
22. Завод, на якому пиляють ліс.
24. Географ, автор мапи Лемківщини.
25. Газета, яку видавав Ваньо Гунянка в Новому Санчі.
26. Попереднє оголошення.
27. Харчовий виріб з кукурудзи.
29. Музичний інструмент.

Склав Семен Шевчик.

"Дзвони Лемківщини" -
часопис крайового Товариства "Лемківщина" в Україні
Наша адреса: **м.Тернопіль, бульв. Т.Шевченка, 21.**

Замовлення № Тираж 1000
Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.
ОПВК "Збруч", м.Тернопіль, вул. Живова, 11

В. о. редактора Ігор ДУДА

Редакційна колегія:

відповідальний секретар *Парасковія ТРАЧ*,
Ярослава БЕРЕЖНЮК, Олександр ВЕНГРИНОВИЧ (Тернопіль),
Степан КРИНИЦЬКИЙ (Івано-Франківськ), *Ілля ЧУЛИК, Іван ЩЕРБА* (Львів).

Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії

www.lemko.org
2010.08.19 14:13:42
+03'00'